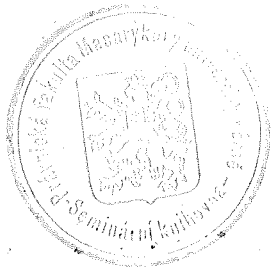

III. 15

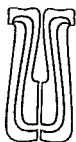

Ochrana

hypothekárních věřitelů v soukromém
právu pojišťovacím.

Podává

okresní soudce Dr. KAŠPÁREK.

U BRNĚ 1908.

Nákladem vlastním — Tiskem Ant. Odehnala.

I.

Předmět pojištění proti škodě (Schadensversicherung) tvoří hospodářský zájem¹⁾ pojistníkův, který může ale nemusí se vztahovati na určitou hmotnou věc (s jedné strany na př. pojištění požární nebo krupobitní, s druhé strany pojištění závaznostní). Zájem na určité hmotné věci, předmět pojištění proti škodě tvořící, může býti různého druhu. Mimo vlastníka mohou míti také jiné osoby, na př. zástavní věřitelé nebo poživatelé, na téže věci majetkové zájmy, které svou existencí omezují vlastníkovu subjektivní hodnotu věci, vlastníkův majetkový zájem na věci. Zájem vlastníkův a zájmy osob, jimž na věci vlastníkově práva přísluší, vzájemně spolu konkurují, tvoříce dohromady hodnotu zájmu vlastníka věci neobtěmeněné; proto slují tyto interessenti v poměru k sobě interessenty konkurenčními, a zájmy osob, jimž přísluší práva na věci osoby druhé, se zřetelem k zájmu vlastníkově zájmy doplňovacími. Čím více roste zájem osob, jimž přísluší práva na věci vlastníkově, tím více menší se zájem vlastníkův na věci té.

V dalším sledujeme jen právní postavení hypotekárních věřitelů jako interessentů konkurenčních.

Pojistí-li vlastník svou věc do úplné, to jest objektivní její hodnoty bez ohledu na její obtížení hypotekami, pojišťuje tu nejen své interesse, nýbrž také zájmy hypotekárních věřitelů. Proto nutno poskytnouti též hypothe-

¹⁾ Hagen: Der versicherungsrechtliche Interessebegriff, Zeitschrift für die gesammte Versicherungswissenschaft VII., str. 15 a násl. — Manes: Versicherungswesen str. 10, 11. — Onciul: Der Versicherungsvertrag nach österr. Rechte str. 152, 249. — Pittner: Divergenzen zwischen Theorie und Praxis im Versicherungsrechte, Ger.-Ztg. 1898 str. 102. — Ehrenberg: Versicherungsrecht str. 12, 302. — Botschaft des schweizerischen Bundesrates an die Bundesversammlung zu dem Entwurfe eines Bundesgesetzes über den Versicherungsvertrag vom 2. Februar 1904, Begründung str. 65, 66. — Francouzské osnovy o smlouvě pojišťovací § 13. — Německá osnova o smlouvě pojišťovací § 51. a str 60, 61 motivů (Guttentag, Berlín 1906). — Rakouská předběžná osnova § 41. a motivy str. 25, 26.

kárním věřitelům přiměřený nárok na náhradu, kterou jest povinen zaplatiti pojistitel, udá-li se škoda na věci té. Mimo to dlužno vzíti zřetel na to, že, pokud věc pojištěná existuje, nepřísluší na její hodnotu chirographárním věřitelům pojištěného žádných práv a nelze nahlédnouti, proč by se mělo postavení těchto chirographárních věřitelů zlepšiti na úkor věřitelů zástavních, když věc zajde, proč by v tom případě příslušetí měla chirographárním věřitelům práva na obnos pojistný, který hospodářsky představuje věc zničenou, a sice práva s právy hypotekárních věřitelů konkurující. Kdyby takový nárok na obnos pojistný hypotekárním věřitelům měl býti odepřen, vyzískal by vlastník, jemuž z reality zadlužené efektívně patří jen čistý zbytek její hodnoty, na úkor hypotekárních věřitelů obnos, rovnající se součtu skutečných hypotekárních dluhů. A k zisku dle základní zásady nemá přece nikdy pojištění vésti. Konečně nutí ohled na reální kredit poskytnouti hypotekárním věřitelům přiměřený nárok na obnos pojistný, zejména na poli požárního pojištění budov. Instituce pojišťování zvyšuje vůbec, pojištění požární domů však reální kredit teprve tvoří²⁾ (vlastník domu, který mimo dům jiného majetku nemá);

Pojistí-li hypotekární věřitelé svůj zájem na věci samostatně, jsou sami pojištěnými a mají tudíž samostatný nárok na plnění pojistitelovo³⁾ (pojištění hypotek — Hypothekenversicherung).

Nastává však otázka, v jaké formě by se hypotekárním věřitelům měl poskytnouti přiměřený nárok na obnos pojistný, pojistí-li vlastník svou věc do úplné její hodnoty bez ohledu na hypoteku ji tížící. Také v tomto případě lze hypotekárním věřitelům přičknouti právní postavení pojištěných a sice ve formě pojištění na cizí účet. Pojistník (vlastník) vystupuje tu jako zmocněnec konkurenčního interesta, hypotekárního věřitele, a hypotekárním věřitelům přísluší samostatný nárok na obnos pojistný. Jiný způsob, jakým lze přiměřený nárok na obnos pojistný hypotekárním věřitelům zajistiti, spočívá v tom, že jejich zástavní právo na věci pojištěné dle zásady pretium succedit in locum rei rozšíří se na odškodný nárok pojistníkův (vlastníkův) vůči pojistiteli⁴⁾,⁵⁾. Když obnosu pojistného má se použiti ke

²⁾ Manes: Versicherungswesen str. 36.

³⁾ Srovn. rozhodnutí nejv. soud. dvoru ze 26. února 1890, č. 1403, Právník 1892 str. 314, týkající se uživatele.

⁴⁾ Ehrenberg: Versicherungsrecht str. 467 a násl. — Pittner: Divergenzen zwischen Theorie und Praxis im Versicherungsrechte Ger.-Ztg. 1898 str. 102.

⁵⁾ Pojistitel (Versicherer) jest ten, kdo přejímá náhradní povinnost, pojistník (Versicherungsnehmer) je strana druhá, jež s ním smlouvu uza-

znovuzřízení budovy zničené nebo poškozené, trvá, po případě oživne zase hypoteka na opravené nebo znovuzřízené budově; k ochraně hypotekárních věřitelů dlužno jen učiniti opatření, aby upotřebením obnosu pojistného k opravě nebo znovuzřízení budovy bylo zajištěno. Nemá-li se obnos pojistný vyplatiti jen ke znovuzřízení budovy, vyžaduje nutnost ochrany hypotekárních věřitelů vázati výplatu obnosu pojistného na jejich svolení. Hypotekární věřitelé důvodem rozšíření práva zástavního na pohledávku vlastníkovu vůči pojistiteli na obnos pojistný jsou oprávněni uplatňovati jenom tuto a musí si tedy nechatí líbiti všechny námitky, plynoucí z osoby pojistníkovy (zejména nechatí si sraziti dlužné premie). Moderní právní vývoj v oboru požárního pojišťování budov směřuje však k tomu, aby nárok hypotekárních věřitelů, pokud možno, učiněn byl neodvislým od jednání, pokud se týče opomenutí pojistníka (vlastníka). Patrna tu tendence zjednatí hypotekárním věřitelům postavení samostatných pojištěných.⁶⁾ Moderní vývoj práva požárního pojišťování budov vytvořil totiž dalekosáhlou ochranu proti újmám, které může míti v zápětí pro hypotekárního věřitele ztráta nároku pojistníkovy (vlastníkovy) vůči pojistiteli. Učiněno tu předně opatření v tom směru, že hypotekární věřitel o ukončení poměru pojišťovacího, které nastati má nebo již nastalo, musí býti zavčas uvědoměn a sice k tomu cíli, aby mohl dříve ještě, než odpadne ručení pojistitele, přiměti pojistníka k tomu, by tento hrozící ukončení poměru pojišťovacího zamezil, po případě novou smlouvu pojišťovací uzavřel, nebo aby hypotekární věřitel sám mohl překaziti ukončení poměru pojišťovacího, po případě sám svůj vlastní zájem mohl krýti pojištěním. Mimo to poskytuje moderní vývoj práva na tomto poli pojištění hypotekárnímu věřiteli nárok vůči pojistiteli také v případech, kdy pojištěnému samému takový nárok nepřísluší.

Snahou mou bude nastítni, jakým způsobem řeší tento problém ochrany hypotekárních věřitelů na poli požárního pojištění budov pozitivní právo rakouské a německé, pak jaké reformy v tomto směru chystají předběžná rakouská osnova zákona o smlouvě pojišťovací, v ministerstvu spravedlnosti vypracovaná a v r. 1905 interestům k posouzení předložená a osnova německá.⁷⁾

vírá, pojištěný (Versicherter) pak osoba, jejíž zájem se pojišťuje, kterážto se eventuální plnění pojistitelovo dostati má; tato nemusí býti totožná s pojistníkem. (Hermann: K reformě soukromého práva pojišťovacího, Právník 1906 str. 8.)

⁶⁾ Ehrenberg: Versicherungsrecht str. 470 a 471.

⁷⁾ Posud nestává v žádném státě speciálního zákona, upravujícího

II. Právo rakouské.

1. Stanovisko rakouského práva pozitivního⁸⁾ je vzhledem na dvorní dekret z 18. července 1828, č. 2354 sb. z. s., §§ 290., č. 2, 293. ex. ř. a plenissimární usnesení nejvyššího soudu z 8. června 1904, č. praes. 179 kniha judikátů č. 162 (úřední sbírky nové č. 694, sbírky Glaser-Unger nové řady č. 2717) následující:⁹⁾

Hypothekární věřitel, jemuž přísluší hypoteka na budově proti ohni pojištěné, je oprávněn požadovati, aby obnosu pojistného za vyhořelou tuto budovu bylo upotřebeno k jejímu znovuzřízení nebo k její opravě. Na opravené, po případě znovuzřízené budově trvá, pokud se týče, oživne zase hypoteka. Nelze-li upotřebiti obnosu pojistného k tomu účelu (na př. z důvodů práva veřejného nepovolí úřad, aby budova znovu vystavena byla, nebo shořeli-li budova do nucené dražby daná před udělením příklepu), přechází dle zásady pretium succedit in locum rei na poli požárního pojištění budov zástavní právo hypothekárního věřitele na obnos pojistný.

Obnos pojistný, příslušící pojištěnému za zničenou nebo poškozenou budovu, kterého dle stanov neb pojišťovacích podmínek musí býti upotřebeno ke znovuzřízení budovy, nesmí býti samostatně ani postoupen, ani zastaven, ani exekučně zabaven. Není-li obnos pojistný k uvedenému účelu určen, může jej pojištěný samostatně postoupiti nebo zastaviti, a může tento obnos pojistný býti také samostatně exekučně zabaven, avšak v případě pojištění proti ohni bez újmy práv hypothekárních věřitelů.

Právě uvedeně zásady právní platí jen pro obnosy pojistné z pojištění budov, neplatí pro pojištění jiných ne-

obsažně smlouvu pojišťovací, pouze smlouva pojišťovací týkající se námořního pojišťování je upravena.

Naproti tomu máme čtyry osnovy zákonů o smlouvě pojišťovací a sice:

1. švýcarskou osnovu zhotovenou Roellim,
2. německou osnovu uveřejněnou v roce 1903 říšským úřadem justičním, jejíž předními autory jsou Nieberding, Hoffmann, Oegg a Struckmann jr.,

3. francouzskou osnovu, zhotovenou zvláštní komisí, k tomu účelu v roce 1902 v ministerstvu obchodu zřízenou a 12. července 1904 vládou komoře poslanců předloženou,

4. shora uvedenou rakouskou předběžnou osnovu.

⁸⁾ Freudenstein: Über die Rechte des Hypothekgläubigers an der Brandentschädigung, Assekuranz-Jahrbuch XI. str. 60 násl. — Ohmeyer: Die Hypothekarhaftung der Versicherungsgelder nach österreichischem Rechte, Juristische Blätter 1904 Nro. 49, 50. — Leimdörfer: Zur Geschichte des Hofdekretes vom 18. Juli 1828 J. G. S. 2354, Juristische Blätter 1905 Nro. 5, 6. — Exner: Das österreichische Hypothekenrecht str. 236 násl.

⁹⁾ Mimo Tyroly, kdež nejvyšším rozhodnutím z 26. března 1831 byl dvorní dekret z 18. července 1828, č. 2354 sb. z. s. opět zrušen.

movitostí a neplatí také pro pojištění movitostí, pokud tyto netvoří příslušenství budov.¹⁰⁾ Zejména nevztahuje se právo hypothekárního věřitele na nárok pojistníkův z pojištění plodin pozemků. Výjimka jediná, z ustanovení § 120. č. 2 ex. ř. vyvozovaná,¹¹⁾ spočívá v tom, že vnučenou správou, zavedenou na pozemek je zasažen též nárok na obnos pojistný za zničené plodiny jako část dílejší podstaty hypothekárním věřitelům připadající.

Zavedením nového exekučního řádu a sice ustanovením § 290., č. 2 zavládla v praxi velká nejistota v řešení otázky, platí-li ještě po zavedení nového exekučního řádu shora uvedený dvorní dekret, a vztahuje-li se v důsledcích toho zástavní právo hypothekárního věřitele na obnos pojistný za vyhořelou budovu čili nic. Sám nejvyšší soudní dvůr rozhodnutím svým z 3. června 1903, č. 7921 (Ger.-Halle 1904, č. 142), tedy ještě rok před vydáním shora uvedeného judikátu, otázku tuto se vši určitostí záporně zodpověděl.

V theorii posud otázka tato jest spornou.¹²⁾

2. Stanovisko rakouské osnovy k problému je následující:

A. Ochrana hypothekárních věřitelů, jimž přísluší zástavní právo na nemovitostech vůbec, kteréžto nemovitosti jsou pojištěny proti škodám způsobeným jakoukoliv pohromou nejen ohněm.

Právo zástavní na pojištěné nemovitosti vážnoucí zasahuje pohledávku pojištěného vůči pojistiteli bez újmy ustanovení § 290., č. 2. ex. ř., dle něhož nedopouští se vésti samostatnou exekuci na obnos pojistný, určený ke znovuzřízení budovy, a bez újmy dohodnutí, učiněného ohledně pojistného obnosu. V tom pořadí, v jakém jdou

¹⁰⁾ Rozhodnutí nejv. soudu z 5. prosince 1876, č. 13.890 Glaser-Unger č. 6306, z 13. února 1878, č. 14.826 Glaser-Unger č. 6836 a z 9. září 1896, č. 8807 Glaser-Unger č. 15.847.

¹¹⁾ Ohmeyer: Juristische Blätter 1904 str. 590. — rozhodnutí nejv. soudu ze dne 14. prosince 1899, č. 18.022 Glaser-Unger, nová řada č. 797.

¹²⁾ Názoru, že po zavedení nového exekučního řádu shora uvedený dvorní dekret neplatí, jsou: Dolenský: O požárové náhradě v exekuci, Zprávy 1904 str. 263 násl. — Pollak: System des österr. Zivilprocessrechtes str. 48. — Krainz-Pfaff-Ehrenzweig: System I. § 287., 290.

Opácného mínění jsou: Ohmeyer: Die Hypothekarhaftung der Versicherungsgelder nach österr. Rechte, Juristische Blätter 1904 str. 590. — Stubenrauch: Commentar zum bürgerl. Gesetzbuch 1902 str. 632, 633. — Pittner: Divergenzen zwischen Theorie und Praxis im Versicherungsrechte, Ger.-Ztg. 1898 str. 102. — Neumann: Commentar zur Executionsordnung str. 594, 802. — Derblich: Das österr. Versicherungsrecht str. 148, 153 násl.

hypoteky na nemovitosti vážnoucí za sebou, v tom řadí se i zástavní práva těchto hypotekárních věřitelů na pohledávku vůči pojistiteli rozšířená. Pokud movitostí tvoří příslušenství takových nemovitostí platí o nich totéž (§ 46. odst. 1. osnovy).

Pojistitel smí náhradu pojištěnému vyplatiti jenom tehdy, když zástavní věřitelé, jejichž zástavní práva pojistiteli byla oznámena, k tomu přivolí. Pojistitel však nemusí si zjednati výslovné svolení těchto hypotekárních věřitelů, neboť, uvědoměl-li pojistitel hypotekárního věřitele o přiřknutí náhrady, upozorniv jej současně, že bude mítí za to, že s výplatou k rukám pojištěného souhlasí, nepodá-li do měsíce od doručení tohoto uvědomění odpor — a hypotekární věřitel ten přes to v uvedené lhůtě odporu nepodal — považuje se to za souhlas hypotekárního věřitele (§ 46. odst. 2. a 3. osnovy).

B. Zvláštní ochrana hypotekárních věřitelů v oboru požárního pojištění budov.

Musí-li obnosu pojistného důvodem všeobecných pojišťovacích podmínek nebo důvodem zvláštního dohodnutí býti použito k opravě nebo znovuzřízení poškozené nebo zničené budovy, po případě k doplnění jejího příslušenství, může pojištěný žádati vyplacení náhrady jen tehdy, je-li upotřebení obnosu pojistného ku stanovenému účelu zajištěno (§ 81. odst. 1. osnovy). Nestává-li zvláštního ustanovení smlouvy pojišťovací ve příčině způsobu, jakým upotřebení požárové náhrady ke shora uvedenému účelu zajištěno býti má (na př. v pojišťovacích podmínkách), rozhoduje soud o otázce dostatečného zajištění dle spravedlivého uvážení volně dle skutečných potřeb praktického života. Tak dlužno považovati za dostatečné zajištění, ustanoví-li se důvěrník, jemuž se vyplácí, nebo takové zařízení, že první část obnosu pojistného vyplatí se po svezení stavebního materiálu¹³⁾. Chce-li pojistitel platiti požárovou náhradu bez zajištění jejího upotřebení nebo za takových okolností, že jí ke znovu postavení nebo k doplnění vůbec nemá býti použito¹⁴⁾ a to s právním účinkem vůči zástavním věřitelům, musí se zajistiti souhlasem všech hypotekárních věřitelů, nejen těch, kteří

¹³⁾ Odůvodnění německé osnovy zákona o smlouvě pojišťovací, Reichstagsvorlage, Guttentag, Berlin 1906 str. 100.

¹⁴⁾ na př. budova v exekuci dražbě se nalézající vyhořela před přiklepem, nebo z veřejnoprávních důvodů znovuzřízení budovy bylo zakázáno, nebo v případě, kde závazek, upotřebení požárové náhrady ke znovuzřízení budovy spočívá jen na smlouvě pojišťovací, pojistitel pak pojištěného tohoto závazku sprostí.

jemu byli oznámeni. Aby však urychlila se výplata požárové náhrady, nežádá se výslovné svolení hypotekárních věřitelů, nýbrž stačí, byli-li tito o tom, že náhrada požárová bez zajištění upotřebení má býti vyplacena, nebo že jí vůbec ke znovuzřízení nemá býti použito, uvědomění a ačkoli při tomto uvědomění byli poučeni o právu odporu jim příslušícím, přece ve lhůtě jednoho měsíce po obdržení tohoto uvědomění odporu proti této výplatě nepodali (§ 82. osnovy).

Aby požárová náhrada svému účelu nebyla odcizena, nepřipouští se samostatná exekuce na materiál a předměty pořízené z požárové náhrady k účelu znovuzřízení budovy nebo doplnění příslušenství, pokud jich k tomu účelu zapotřebí. (§ 81. odst. 2. osnovy).

Dohodne-li se pojistník s hypotekárním věřitelem na tom, že budova hypotékou obtížená až do úplného nebo částečného zaplacení hypotekárního dluhu má zůstatí pojištěna, musí pojistitel k žádosti pojistníka nebo hypotekárního věřitele úmluvu tu zaznamenati (vinkulace). Právní účinek vinkulace spočívá v tom, že po dobu jejího trvání pojistitel hypotekárního věřitele, pokud se týče jeho právního nástupce na jeho útraty neprodleně rekomandovaným dopisem musí uvědomiti:

- a) o výpovědi a jakémkoli způsobu ukončení pojišťovacího poměru,
- b) o každém přerušení placení premií,
- c) o snížení obnosu pojistného,
- d) o přiřknutí odškodného.

Další účinek vinkulace je ten, že pokud dle zákona nebo dle pojišťovacích podmínek možno ukončení pojišťovacího poměru v jednotlivém případě odvrátiti jedním nebo plněním pojistníkovým, přísluší jednání nebo plnění hypotekárního věřitele v tomto směru předsevzatému též právní účinek, jakoby pojistník sám je předsevzal (§ 83. osnovy).¹⁵⁾ Vinkulace taková nastává při pojištění budov obtížených hypotekárnímí pohledávkami nezletilých, jakmile stav tento pojistiteli zákonitým zástupcem nezletilce nebo soudem poručenským byl oznámen. V tomto případě je pojistitel povinen svá vyrozumění ve smyslu § 83. osnovy řídití přímo na poručenský soud (§ 86. osnovy).

Ukončení poměru pojišťovacího a neplatnost smlouvy pojišťovací v případě prejištění (§ 41. odst. 2. osnovy — *Übersicherung*) nebo dvojitého pojištění (§ 48. odst. 2.

¹⁵⁾ Dle §§ 1422., 1423. obč. zákoníku nemůže třetí osoba zpravidla věřiteli bez souhlasu dlužníka placení vnutiti.

osnovy — Doppelversicherung) jsou vůči hypotekárnímu věřiteli, jehož zástavní právo na pojištěné budově bylo pojistiteli oznámeno, účinnými teprve po uplynutí jednoho měsíce po té, co pojistitel hypotekárnímu věřiteli o tom sdělení učinil. Pouze ve dvou vyjimečných případech uhasíná pojišťovací poměr také vůči hypotekárnímu věřiteli tím okamžikem, kdy končí vůči pojistníku, a sice:

a) když pojišťovací poměr skončil následkem konkursu pojistitele.

Uvalení konkursu na jmění pojistitele zrušuje totiž smlouvu pojišťovací (§ 29. prvá věta osnovy). Motivy osnovy k článku § 29. uvádí za důvod tohoto ustanovení, že by setkání se nároků z příhod pojistných, dostavivších se před a po uvalení konkursu vedlo k nerovnému nakládání s jednotlivými oprávněnými.

b) když pojistitel pro nezaplacení premie od smlouvy pojišťovací ustoupil nebo ji vypověděl. — Dlužno rozlišovati předně premie, jež zapraviti jest před počítím nebo při počítí pojištění (dle § 17. osnovy jediná premie a jsou-li ujednány běžné premie, prvá premie, není-li smlouvou něco jiného stanoveno) od premií, které bylo zapraviti po počítí pojištění, tedy zpravidla, to jest, není-li ve smlouvě něco jiného stanoveno, premií splatných po prvé premií z běžných. Prvý druh těchto premií nezaplacených musí pojistitel vymáhati soudně během tří měsíců po splatnosti; neučinil-li tak, ustoupil od smlouvy. V této příčině nevyžaduje zájem reálného kreditu zvláštních ochranných předpisů ve prospěch hypotekárního věřitele, neboť, když hypotekární věřitel je odkázán zajistiti se, aby dlužník jeho pojištění uzavřel, může se po něm také právem žádati, aby se také přesvědčil, že uzavřené pojištění zaplacením premie před počítím nebo při počítí pojištění splatné vešlo v platnost¹⁶⁾. Jinak se to má s případem, kdy pojistník po počítí pojištění průběhem trvání pojištění dostane se do průtahu se zaplacením některé premie. V takovém případě jest pojistitel povinen, písemně vyzvati pojistníka k zaplacení premie, sděliti jemu při tom následky dalšího průtahu a poskytnouti jemu k zaplacení lhůtu nejméně jednoho měsíce. Nezažaluje-li pojistitel tento svůj nárok průběhem dvou měsíců po uplynutí dodatečně poskytnuté lhůty, má se za to, že smlouvu vypověděl a sice beze vší lhůty výpovědní. Také tento způsob ukončení pojišťovacího poměru platí ve stejné míře jak vůči pojistníku tak také vůči hypotekárnímu

¹⁶⁾ motivy německé osnovy str. 107.

nímu věřiteli, patrně z toho důvodu, že dle § 83. osnovy v případě vinkulace je pojistitel povinen, uvědomiti neprodleně o každém přerušení placení premií hypotekárního věřitele, jemuž jest takto poskytnuta příležitost, aby pojistníka přiměl k zaplacení dlužné premie, nebo aby sám premií pojistiteli zaplatil (§ 84. odst. 2. a 3. § 22. odst. 1. a 2. § 23. odst. 1. a 2. osnovy).

Pojišťovací poměr průběhem svého trvání může se důvodem chování se pojistníka utvářiti tak, že pojistitel, udá-li se škoda, z určitých důvodů je sprostěn závazku placení požárové náhrady pojištěnému. Tak na př. může pojistitel pojištěnému odepřiti vyplacení požárové náhrady vůbec, když pojištěný příhodu pojistnou přivodil vědomě (vorsätzlich) nebo z nápadné nedbalosti, částečně, když pojištěný sám obmyslně, to jest s úmyslem poškoditi pojistitele (arglistig), škodu zvětšil neb obmyslně nepostaral se dle možnosti o odvrácení nebo zmenšení škody (§ 49. osnovy). Jiné případy obsahují ustanovení § 7. odst. 1.—3. §§ 8., 31., 32., 33., 52., 59., 62. a 66. osnovy. V takových případech pojistitel, ačkoliv je prost závazku plnění vůči pojištěnému, nemůže přece odepřiti plnění vůči hypotekárnímu věřiteli, jehož právo zástavní na pojištěné budově pojistiteli bylo oznámeno. Výjimku jedinou činí zde případ, kdy pojistitel odepřel plnění pro nezaplacení premie závčas. Za účelem odůvodnění tohoto výjimečného ustanovení dlužno opět jako na hoře rozlišovati premie splatné před nebo při počítí pojištění a premie splatné po počítí pojištění. V souhlasu s praxí pojišťovací a se zněním obvyklých pojišťovacích podmínek může dle osnovy pojistitel pojištěnému pro příhodu pojistnou nastalou před zaplacením premie splatné před nebo při počítí pojištění plnění odepřiti. Jak však již shora uvedeno, má se za to, že strany od smlouvy ustoupily, nepodá-li pojistitel ve lhůtě tří měsíců ode dne splatnosti premie žalobu na její zaplacení a nedostál-li zároveň v této lhůtě pojistník své povinnosti platební. Tato lhůta tříměsíční jest totiž také pro pojistníka zákonnou lhůtou k dodatečnému placení. Podal-li však pojistitel v této tříměsíční lhůtě žalobu na zaplacení splatné premie, dal tím na jevo, že při smlouvě trvá a poněvadž žádá plnění z této smlouvy od pojistníka, je též povinen, ručiti za příhodu pojistnou a nemůže pojištěnému požárovou náhradu odepřiti (§ 22. odst. 2. a 3. osnovy¹⁷⁾). Při tomto ustanovení osnovy, které vztahuje se na poměr mezi pojistitelem a pojistníkem, může zůstatí také pro poměr pojistitelův vůči hypotekárnímu věřiteli

¹⁷⁾ motivy rakouské osnovy str. 18.

a sice z důvodů již shora uvedeného, že jest povinností hypotekárního věřitele přesvědčiti se nejen o tom, zda jeho dlužník pojištění uzavřel, nýbrž také, zda zaplatil premii splatnou před nebo při početí pojištění. Nezaplatil-li pojistník premii splatnou po početí pojištění, může pojistitel jen tehdy odepřítí plnění pojistníku, když příhoda pojistná nastala po uplynutí dodatečné lhůty, pojistitelem pojistníku stanovené, a premie v té době nebyla zaplacená ani na její zaplacení žaloba nebyla podána (§ 23. odst. 3. osnovy).¹⁸⁾ Totéž platí též pro poměr pojistitelův k hypotekárnímu věřiteli patrně také z důvodů § 83. osnovy, dle něhož v případě vinkulace pojistitel jest povinen, hypotekárního věřitele neprodleně uvědomiti o každém přerušení placení premií (§ 84. odst. 1. a 3. osnovy).

Pojistitel, který zaplatil hypotekárnímu věřiteli obnos pojistný aniž byl k tomu povinen vůči pojistníku, je oprávněn dle pozitivního práva rakouského (dle §§ 1422., 1423. obč. zák.), platil-li s dorozuměním hypotekárního dlužníka, žádati před nebo při placení po věřiteli, aby jemu svou pohledávku odstoupil, platil-li však bez souhlasu dlužníka, může žádati odstoupení hypotekární pohledávky také po zaplacení. Vším právem poskytuje v takovém případě rakouská osnova pojistiteli ochranu silnější, stanovíc v § 85. v první větě, že pohledávka hypotekárního věřitele, pokud je pojistitelem zaplacená, eo ipso přechází na pojistitele. Pokud se týče poměru pojistitele nastoupivšího v pohledávku hypotekárního věřitele, jím zaplaceného, k ostatním hypotekárním věřitelům, dlužno rozlišovati mezi hypotekárními věřiteli, vůči nimž závazek pojistitelův potrval, a ostatními. Poslední mohou se hojiti jen z budovy, pokud se týče nemovitosti a proto může jim býti lhostejno, zda-li pojistitel, předcházejícího věřitele zaplativ, na jeho místo vstoupil. Jinak se to má s hypotekárními věřiteli stejného a zadního pořadí, vůči nimž závazek pojistitele potrval, to jsou, nastala-li příhoda pojistná po ukončení pojišťovacího poměru, hypotekární věřitelé, vůči nimž vedle § 84. odst. 2. poměr pojišťovací zůstal v platnosti, nastala-li pak příhoda pojistná aniž poměr pojišťovací byl ukončen, oni hypotekární věřitelé, jichž práva zástavní na pojištěné budově vážnoucí dle § 84. odst. 1. osnovy pojistiteli byla ohlášena. Tito hypotekární věřitelé mají právo dle pořadí své hypotéky držeti se pozemku i pohledávky vůči pojistiteli. Byli by tedy zkráceni, kdyby pojistitel, uspokojiv hypotekárního

¹⁸⁾ motivy rakouské osnovy str. 19

věřitele stejného nebo předního pořadí a odňav jim tímto jeden předmět jejich hypotéky, nastoupil na místo uspokojeného hypotekárního věřitele a jeho hypotéku vedle nich nebo před nimi mohl uplatniti.¹⁹⁾ Článek 85. osnovy v druhé větě proto stanoví, že hypotéky takové, zaplacením na pojistitele přešlé, sdílejí pořadí za hypotékami oněch zástavních věřitelů, jichž zástavní práva pojistiteli byla ohlášena.

Je-li pojistitel povinen platiti ke znovuzřízení pojištěné budovy a nastane-li příhoda pojistná za takových okolností, že pojištěnému může plnění odepřítí, vůči hypotekárnímu věřiteli však k plnění zůstává zavázán, je povinen vůči hypotekárnímu věřiteli platiti rovněž jen ku znovuzřízení a není také oprávněn, jemu proti vůli uspokojení vnutiti. Zde neplatí § 85. osnovy, nýbrž hypotéka zůstává v tomto případě věřiteli²⁰⁾.

V předchozím uvedená k ochraně hypotekárních věřitelů směřující ustanovení osnovy (§§ 46., 82. až 86. osnovy) jsou rázu vízícího (jus cogens), kterých v jednotlivém případě smlouvou ke škodě hypotekárních věřitelů změnití nelze (§§ 57., 87. osnovy). Důvod je sociálně politický. Tímto omezením svobody smluvní má totiž býti čeleno nepoměrně silnějšímu postavení pojistitele jak co do síly kapitálu, tak co do zkušenosti obchodní.

III. Právo německé.²¹⁾

1. Positivní právo.

Jsou-li předměty obtížené hypotékou (nemovitost, oddělené plodiny a jiné součástky pozemků, pokud i po oddělení zůstaly vlastnictvím vlastníka pozemku, pak příslušenství) proti jakékoli pohromě pro vlastníka pojištěny, rozprostírá se hypotéka také na pohledávku vůči pojistiteli (§§ 1120., 1127. obč. zák.).

Je-li pojistitel povinen obnos pojistný ku znovuzřízení vyplatiti a platil-li dle toho, tedy má placení to právní účinek také oproti hypotekárnímu věřiteli (§ 1130. obč. zák.).

Není-li pojistitel povinen vyplatiti obnos pojistný ke znovuzřízení, utváří se způsob a rozměr, jakým pojistitel

¹⁹⁾ motivy německé osnovy str. 105., 106.

²⁰⁾ motivy německé osnovy str. 106.

²¹⁾ Hagen: Die Haftung der Versicherungsforderung für die Hypotheken, Iherings Jahrbücher für die Dogmatik des bürgerl. Rechtes 1907 str. 83 násl. a literatura tam udaná.

hypothekárnímu věřiteli ručí, různě, jedná-li se o pojištěné budovy neb o jiné předměty.

a) Vázne-li hypoteka na pojištěné budově, může pojistitel obnos pojistný pojištěnému s účinkem vůči hypotekárnímu věřiteli jen tehdy vyplatiti, oznámil-li sám nebo pojištěný škodu nastavší hypotekárnímu věřiteli, a tento ve lhůtě jednoho měsíce od doručení tohoto oznámení odporu proti této výplatě nepodal. Ostatně platí zde předpisy občanského zákoníka o zabavených pohledávkách (§ 1128. obč. zák.).

b) Při pojištění jiných předmětů ručí pojistitel vůči hypotekárnímu věřiteli v užších rozměrech. Vyplatil-li pojistitel pojištěnému obnos pojistný dříve, nežli jej hypotekární věřitel zabavil, anebo učinil-li před tímto zabavením pojištěný o obnosu pojistném jiné pořízení, na příklad pohledávku svou na vyplacení obnosu pojistného převdl na osobu třetí, nebo prodal pozemek bez pohledávky na obnos pojistný, ve prospěch osoby třetí ji obtížil, jest jednání takové účinným též vůči hypotekárnímu věřiteli. Nezabavil-li hypotekární věřitel pohledávku na obnos pojistný do roku ode dne splatnosti, přestává tato pohledávka býti zavázána hypotekárnímu věřiteli (§§ 1129., 1123. odst. 2. věta 1. a § 1124. odst. 1. a 3. obč. zák.).

Německé právo pozitivní vychází tudíž ze zásady, že pojistitel, udá-li se škoda, jest povinen respektovati práv hypotekárních věřitelů bez rozdílu, byla-li tato jemu ohlášena čili nic. Zásada tato odpovídá zájmům hypotekárního věřitele na pojištěné nemovitosti jako konkurenčního interressenta a zájmům reálného kreditu, nestěžující nikterak postavení pojistitele, neboť jedná se o stadium po nastalé příhodě pojistné.

2. Osnova německá²²⁾ doplňuje ustanovení pozitivního práva, obsažená ve shora uvedených člancích občanského zákoníka, v důsledcích právě uvedené zásady poskytuje hypotekárním věřitelům právo na obnos pojistný v tom případě, kdy pojišťovací smlouva dále trvajíc utváří se chováním se pojistníka tak, že pojistitel prost je závazku plnění, — a sice bez rozdílu, zda hypotéka byla pojistiteli ohlášena čili nic (§ 100. osnovy). V těchž důsledcích stanoví německá osnova, že přechod pohledávky hypotekárního věřitele důvodem zaplacení obnosu pojistného na po-

²²⁾ Osnova vládní a osnova předložená říšskému sněmu s odůvodněním, Berlín, Guttentag 1906, pak zpráva VIII. komise říšského sněmu německého o osnově zákona o smlouvě pojišťovací (Nr. 22. der Drucksachen), podaná 7. prosince 1906, Berlín, C. Heymann.

jistitele, aniž poměr pojišťovací je ukončen²³⁾, nemůže pojistitel uplatniti ke škodě hypotekárního věřitele stejného nebo zadního pořadí, nečinie rozdílu, zda jeho hypotéka byla pojistiteli ohlášena nebo nebyla (§ 101. německé osnovy.²⁴⁾

Nezaplatil-li pojistník po početí pojištění splatnou premii, je pojistitel, jenž má úmysl sprostiti se závazku, povinen uděliti pojistníku dodatečnou nejméně měsíční lhůtu; nezaplatil-li pojistník v této dodatečné lhůtě, může pojistitel pojišťovací poměr vypověditi. O obém, jak o udělení dodatečné lhůty, tak i o dané výpovědi, povinen jest pojistitel neprodleně uvědomiti hypotekární věřitele, avšak jen ony, kteří své hypoteky pojistiteli ohlásili (§§ 39., 91., 102. německé osnovy).

Článek 103. německé osnovy sleduje účel ulehčiti pojistiteli povinnosti, příslušející jemu ve smyslu § 99. 102. této osnovy ve příčině uvědomování hypotekárních věřitelů a sice v těch případech, kdy hypotekární věřitel svůj byt změnil, tuto změnu však pojistiteli neohlásil. Stačí totiž v těchto případech odeslati uvědomění rekomandovaným dopisem do posledního pojistiteli známého bytu hypotekárního věřitele. Uvědomění nabývá účinku v tom okamžiku, v němž by beze změny bytu při obyčejné dopravě hypotekárnímu věřiteli došlo.

Článek 104. německé osnovy propůjčuje právo platiti premii proti vůli pojistníka všem hypotekárním věřitelům i neohlášeným, neboť tím postavení pojistitele se nezhoršuje.

VIII. komise říšského sněmu německého, které usnesením ze dne 23. ledna 1906 osnova k projednání byla odkázána, pojala do osnovy článek, mající za účel ochranu věřitelů stavebních. Má-li obnosu pojistného totiž použito býti ke znovuzřízení pojištěné budovy, smí pohledávka pojištěného na tento obnos před znovuzřízením budovy odstoupena býti jen nabyvateli pozemku, na němž shořelá budova stála, nebo takovým věřitelům pojištěného, kteří převzali nebo provedli práce nebo dodávky ke znovuzřízení budovy. Postup na věřitele pojištěného, kteří poskytlí hotové zálohy ke znovuzřízení, je teprve tehdy účinným, když záloh ke znovuzřízení skutečně bylo upotřebeno.

²³⁾ Jinak v případě, nastala-li příhoda pojistná po ukončení poměru pojišťovacího, po zmenšení obnosu pojistného nebo rozsahu nebezpečí nebo v případě neplatnosti smlouvy pojišťovací důvodem přejistění nebo dvojitého pojištění, ale přece v době, po kterou pojistitel ohlášeným věřitelům ještě ručí (§§ 99. a 101. druhá věta něm. osnovy).

²⁴⁾ Viz § 12. věta druhá a třetí všeobecných podmínek pojištění movitostí a nemovitostí proti ohni přijatých z největší částí od soukromých společností v Německu pracujících (Manes: Versicherungswesen str. 35').

Veškerá shora uvedená ustanovení německé osnovy vztahují se jen na pojištění budov proti ohni a sice, jak motivy německé osnovy vysvětlují,²⁵⁾ z důvodu, že není ani v zájmu reálního kreditu ani nelze prakticky provést rozšíření platnosti těchto předpisů na pojištění jiných předmětů.

Z osnovy německé, která byla vzorem naší rakouské předběžné osnovy, uvedena byla v předchozím jen ustanovení problému, předmět tohoto pojednání tvořícího se týkající, pokud od předpisů osnovy rakouské se odlišují a větší jsou důležitosti.

Pokud se francouzského práva týče, poukázati dlužno na Loi relative à l'attribution des indemnités dues par suite d'assurances z 19. února 1889 a sice § 2., dle něhož zástavní práva na určité věci váznoucí a sice jak věřitelů hypotečních tak i ostatních zástavních věřitelů zasahují obnos pojistný, který pojistitel povinen jest vyplatiti, udá-li se škoda na věci té pojištěné proti jakémukoliv druhu rizika, a sice v tom pořadí, v jakém za sebou následují zástavní práva jednotlivých věřitelů.

Osnova francouzská zákona o smlouvě pojišťovací se problémem ochrany zástavních věřitelů nezabývá.

Švýcarská osnova zákona o smlouvě pojišťovací zabývá se v tomto směru jen zástavou ruční, připojuje se v § 51. k pozitivnímu právu francouzskému a rozšiřující zástavní právo věřitele také na věci z odškodného pořízené.²⁶⁾ V tomže článku poskytuje švýcarská osnova zástavnímu věřiteli možnost, aby ohlášením své pohledávky pojistiteli tohoto zavázal k vyplacení obnosu pojistného jen za svolení tohoto ohlášeného zástavního věřitele. Při tom ponechává švýcarská osnova v § 52. v platnosti předpisy kantonálních zákonů touto otázkou se zabývajících.

IV. Několik kritických poznámek k rakouské osnově.

Má-li obnosu pojistného býti použito ke znovuzřízení budovy proti nebezpečí ohně pojištěné, činí osnova v § 81. odst. 1. a v § 82. k ochraně všech hypotečních věřitelů jak ohlášených tak neohlášených opatření v tom směru, aby upotřebením obnosu pojistného k účelu určenému bylo zajištěno. Jinak nešetří osnova práv všech hypotečních věřitelů, vizíc výplatu obnosu pojistného pojištěnému jen

²⁵⁾ Motivы německé osnovy str. 108.

²⁶⁾ Botschaft des Bundesrathes an die Bundesversammlung zu dem Entwurfe eines Bundesgesetzes über den Versicherungsvertrag vom 2. Februar 1904, Begründung str. 71., 72.

na svolení hypotečních věřitelů pojistiteli ohlášených a ukládající pojistiteli povinnost v případech, kdy závazku plnění vůči pojištěnému je prost, plnit jenom vůči ohlášeným hypotečním věřitelům (viz též § 85. druhá věta osnovy). Nehledě ani ku právě uvedené nedůslednosti dlužno konstatovati, že osnova v případech, kdy obnos pojistný nemá se vyplatiti ke znovuzřízení budovy proti požáru pojištěné, omezující výplatu obnosu pojistného jen na svolení ohlášených hypotečních věřitelů, seslabuje nutnou ochranu hypotečních věřitelů a sice zcela bezdůvodně.²⁷⁾ Dlužno činiti rozdíl mezi obdobím před dostavením se příhody pojistné a obdobím po dostavení se příhody pojistné. Uložili-li se v druhém případě pojistiteli za povinnost šetřiti zástavních práv všech knihovnických věřitelů bez ohledu, byli-li jemu ohlášení čili nic, není tím pojistitel valně obtížen.²⁸⁾ Dnešní praxe pojišťovacích společností šetří práv zástavních hypotečních věřitelů i neohlášených. (Srovn. § 17. všeobecných podmínek požárního pojištění všech větších akciových společností pojišťovacích.)²⁹⁾

Osnova rakouská pouze důvodem vinkulace zavazuje pojistitele uvědomiti hypotečního věřitele, přerušili-li pojistník placení premií. Vzhledem k ustanovení § 84. odst. 3. a § 83. odst. 2. osnovy zůstává hypoteka exekuční, ježto pojistníka k vinkulaci nelze nutiti, úplně bez ochrany — zcela bezdůvodně. Po mém soudu odporovalo by se právní účinky, které osnova spojuje s vinkulací, mezi jiným také povinnost pojistitele uvědomovati o každém přerušení v placení premií hypotečního věřitele, vázati na pouhé ohlášení hypoteky, kdežto právo platiti splatné premie za pojistníka rozšířiti na všechny hypoteční věřitele.³⁰⁾

²⁷⁾ Téhož mínění Bilý: Ku vládní osnově o smlouvě pojišťovací, Právnícké Rozhledy 1906, str. 170.

²⁸⁾ Jinak před nastalou příhodou pojistnou, viz motivy německé osnovy str. 103.

²⁹⁾ Horst: Základy pojišťování str. 64., 65.

³⁰⁾ Motivы německé osnovy str. 107. k § 104. — Obchodní soud vídeňský rozsudkem z 10. ledna 1901 Cg. ^{III. 889/00}₇ (uveřejněným v Gerichts-Zeitung 1901 č. 9.) rozhodl, že dle pozitivního práva rakouského věřitel, jenž má pojistku u sebe jako zástavu, přísluší právo platiti pojistiteli premie, z následujících důvodů: Zástavní právo tohoto věřitele zasahuje též nárok na obnos pojistný; jelikož tento nárok je podmíněn řádným placením premií, dlužno spatřovati v placení premií zástavním věřitelem čin, směřující k zachování předmětu zástavy a tudíž vykonávání práva zástavního. Z absolutního rázu práva zástavního vyplývá, že zástavní věřitel činy, směřující k vykonávání svého práva, může předsevzítí nejen vůči zastavovateli nýbrž také proti osobě třetí, tedy také proti pojistiteli a to i proti jeho vůli.

Vyloučení možnosti, vésti samostatnou exekuci na materiál a předměty, pořízené z obnosu pojistného a určené ke znovuzřízení budovy proti ohni pojistěné (§ 81. odst. 2. osnovy), dlužno vítati jako opatření upevňující záruku, že obnosu pojistného bude upotřebeno ku stanovenému účelu.

Rozšíření zástavního práva hypotekárního věřitele také pro pohledávku zaplacených splatných premií s úroky (§ 20. osnovy) vyhovuje oprávněným zájmům hypotekárního věřitele, neukládáje břemena pojistiteli. Ustanovení toto vyskytuje se mimo naši osnovu jen v osnově švýcarské (§ 19. al. 2. švýcarské osnovy).

Aby pojistiteli byla ulehčena povinnost, uvědomovati ve stanovených případech hypotekárního věřitele, odporučovalo by se pojmouti do osnovy naší ustanovení § 103. osnovy německé.

Při definitivní redakci osnovy bude zapotřebí články 83. a 86. jasněji stilisovati.

Zavedení zásady, že uvalení konkursu na jmění pojistitelovo zrušuje poměr pojišťovací (§ 29. prvá věta rakouské osnovy, znamenající změnu článku 22. lit. c konk. řádu),³¹⁾ bylo zajisté nezbytnou nutností, ale osnova stanovíc, že uvalení konkursu poměr pojišťovací ihned zrušuje, šla při pojištění proti škodě příliš daleko na úkor pojistníkův, jenž po dobu, než vejde v pojišťovací poměr nový, je zbaven výhod pojištění, a také na úkor hypotekárního věřitele důvodem článku 84. odst. 2. osnovy. Předběžná osnova německá obsahovala totéž ustanovení. Avšak následkem kritiky, která se proti tomuto ustanovení předběžné osnovy německé obrátila, pojata byla do osnovy německému říšskému sněmu předložené změna toho znění, že, uvalen-li je na jmění pojistitelovo konkurs, končí při pojištění proti škodě pojišťovací poměr teprve uplynutím jednoho měsíce po uvalení konkursu, do té doby zůstává vůči konkursní podstatě platným.³²⁾ V této jednoměsíční lhůtě má jak pojistník, tak také hypotekární věřitel dosti času, aby se kryl nově uzavřeným pojištěním. Rakouská osnova se obává, že by styk nároků, které vzešly z příhod pojistných, nastavších před uvalením konkursu a dílem po uvalení konkursu, vedl k hmotnému poškození pojištěných prvního druhu.³³⁾ Právní postavení těchto pojištěných obého druhu je sice různé, neboť po-

³¹⁾ Oneiul: Der Versicherungsvertrag nach österr. Rechte str. 261.

³²⁾ § 13. německé osnovy.

³³⁾ Obavu tuto sdílí Bílý v Právnických Rozhledech 1906 str. 167.

jištění, kteří uplatňují své nároky na obnos pojistný důvodem příhody pojistné před uvalením konkursu nastavší, jsou věřiteli konkuršními ve smyslu § 42. a násl. konk. řádu, kdežto druzí jsou věřitelé massy (§ 29. č. 3 konk. řádu); ale již kritikou německé předběžné osnovy bylo dokázáno důvody techniky, že obava rakouské osnovy je bezpodstatnou.³⁴⁾ Odporučovalo by se tedy také u nás při pojištění proti škodě v oprávněném zájmu pojistníkův a hypotekárních věřitelů zavésti přiměřenou lhůtu, po kterou by po uvalení konkursu na jmění pojistitelovo pojišťovací poměr vůči konkursní podstatě zůstal v platnosti.³⁵⁾

³⁴⁾ Motivy německé osnovy k § 13.

³⁵⁾ Na základě dobrozdání z kruhů interessentů podaných přepracovalo rakouské ministerstvo spravedlnosti předběžnou osnovu v roce 1905 vydanou, a koncem prosince roku 1907, když již práce tato dána byla do tisku, předložena byla říšské radě vládní osnova rakouského zákona o smlouvě pojišťovací.

Státní osnova upravuje otázku ochrany hypotekárních věřitelů pouze v oboru pojištění budov proti ohni jako osnova německá (§§ 74. násl.), akceptovala zásadu německého práva, že pojistitel, udá-li se škoda, je povinen respektovati práv všech hypotekárních věřitelů bez rozdílu, byla-li jemu ohlášena čili nic (§ 74. vládní osnovy) a přejala ustanovení § 103. osnovy německé. Každý hypotekární věřitel je oprávněn platiti pojistiteli splatnou premií za pojistníka i proti vůli tohoto. (§ 23. odst. 2. vládní osnovy). V případech, kdy pojistitel závazku plnění vůči pojištěnému je prost, je povinen plniti vůči všem hypotekárním věřitelům nejen vůči ohlášeným (§ 80. odst. 1. osnovy vládní). Naproti tomu však dle vládní osnovy hypoteka exekucní i nadále zůstává bez ochrany v tom případě, přerušil-li pojistník placení premií (§ 78. odst. 2. a § 80. vládní osnovy). Také trvá vládní osnova při zásadě, že uvalení konkursu na jmění pojistitelovo zrušuje ipso jure poměr pojišťovací, nezavádějíc přiměřené lhůty, po kterou by po uvalení konkursu pojišťovací poměr vůči konkursní podstatě zůstal v platnosti.